

Muistio 9/2018

Kokous/Alueellinen kehittämistehtävä/Alueellisen lasten ja nuorten kirjastopalveluiden kehittämistyöryhmä
25.9.2018 klo 10-15.30, Nöömänni, pääkirjasto

Osallistajat: Mervi Vaara (pj), Jenni Kemppinen (sihteeri), Paula Alaraasakka (Kajaani), Anne Tihinen (Kalajoki), Sanna Upola (Kärsämäki), Merja Kesti (Pyhäntä), Maritta Karjalainen (Ristijärvi), Pirjo Tuomimäki (Sievi), Tuulikki Leinonen (Vaala)

Käsiteltävät asiat

- 1. Kirjastopalvelut lasten lukutaidon edistäjinä, peruspalvelujen arviointia.** Merja Kummala-Mustonen esitteli peruspalvelujen arviointiraportin tuloksia otsikolla Kirjasto edistää lasten lukutaitoa ja lukemista. (Liite 1). Kummala-Mustonen saapui paikalle tuoden terveiset ECIL-konferenssista, MOI-kehittämishjelman esittelystä. Peruspalvelujen arviointi on osa aluehallintavirastojen lakisääteistä tehtävää ja se toteutetaan joka toinen vuosi. Arvioinnin avulla seurataan, valvotaan ja arvioidaan peruspalvelujen saatavuuden yhdenvertaista toteutumista maan eri osissa. Kirjastojen näkökulmasta esimerkiksi lukutaidon polarisoituminen on huolestuttava seikka. Joka kuudes lapsi lähtee peruskoulusta ilman riittäviä valmiuksia jatko-opintoihin ja täysivaltaiseen aikuisuuteen.

Kirjastojen tehtävä on lukemaan innostaminen. Keskustelun alla on jo pidempään ollut se, kuinka tärkeää pitkän tekstin lukeminen on. Lisää tutkimusta aiheesta tarvittaisiin. Kirjastojen tehtävä on kuitenkin aina vaalia lukutaitoa ja innostaa lukemaan. Lasten ja nuorten kuuleminen palvelujen suunnittelussa olisi tärkeää.

Mitä arvioitiin: Miten kirjaston aineistoilla edistetään lasten lukutaitoa ja lukemista? Miten kirjaston tapahtumat tukevat lasten lukutaitoa ja lukemista? Millaisella yhteistyöllä kirjastot edistävät lasten lukemista ja lukutaitoa? Miten lasten kirjastopalveluja resursoidaan? Miten lapsia kuullaan kirjastopalvelujen järjestämisessä? Tulokset ovat nähtävillä liitteessä (Liite 1).

Kouluille tulisi kirkastaa se, että kirjastot ovat varanneet budjetistaan osan koulu yhteistyön järjestämiseen. Yhteistyökumppaneiden avulla palvelujen järjestäminen voi onnistua entistäkin paremmin ja laajemmin. Yhteistyökumppaneiden sitoutuneisuus on kuitenkin tärkeää säännöllisen toiminnan järjestämiseksi.

Esityksen loppuksi pohdittiin kirjastojen lasten ja nuorten palvelujen nykytilaa. Palveleeko kirjasto vain niitä kirjastojen palveluja ennestään jo hyvin käyttäviä lapsia ja nuoria? Miten tavoitetaan ne joita kirjastonkäyttö ja lukeminen eivät kiinnosta?

Keskusteltiin myös kirjastojen ja koulujen yhteistyöstä. Yhteistyössä olisi tiivistettävää: kirjastoilla on kouluille paljon annettavaa lukemaan innostamisessa.

- 2. Kirjastossatavataan.fi esittely ja keskustelua ideoiden ja materiaalien jaosta sivuilla.**

Kirjastossatavataan.fi –sivun lyhyt esittely, jonka jälkeen keskusteltiin muun muassa logojen käytöstä sivuilla jaettavassa materiaalissa ja kerättiin toiveita siitä, millaista materiaalia sivuilla toivottaisiin jaettavan. Jenni Kemppinen jatkaa mahdollisuuksien selvittelyä.

- 3. Sanataidetta takataskussa: Ideoita ja maistiaisja kirjastolaisille.** Vastaava sanataideopettaja Anna Anttonen Valveen sanataidekoulusta esitteli sanataiteen keinoja esimerkiksi ryhmäkäynnillä käytettäväksi. KAUK-menetelmä eli "Kirja astuu ulos kansistaan" toimii hyvin ryhmäkäyntien elävöittämisessä.

4. **Yhteisellä asialla -työpajojen annit.** Jenni Kempainen esitteli 18.9. järjestetyn koulutuksen Yhteisellä asialla – miten kirjasto voi tukea erityisopettajaa työssään työpajojen tuloksia erityisesti lukupassin osalta.

5. **Kehitettävän asian päättäminen ja työnjako.**

Vaihtoehtoina:

Yhteisen kesälukukampanjan toteuttaminen vuodelle 2019

Yhteinen lukupassi heikosti lukeville lapsille ja nuorille

Nuorten tavoittaminen ja elämyksellisyyden lisääminen kirjastokäynteihin

Äänestyksen jälkeen työryhmän tavoitteeksi asetettiin nuorten tavoittaminen ja elämyksellisyyden lisääminen kirjastokäynteihin. Päätettiin keskittyä erityisesti nuorten kohtaamiseen. Tavoitetta lähdetään tavoittelemaan koulutuksen keinoin.

Työryhmä keskusteli erilaisista nuoriin liittyvistä aiheista ja kysymyksistä, joihin tarvittaisiin tukea kirjastoissa. Esiin nousivat kirjavinkkaamisen keinot, koulun ja kirjaston yhteistyö, nuorten innostaminen kirjastoon vapaa-ajalla ja niiden nuorten tavoittaminen, jotka eivät kirjastossa käy sekä nuorten keskustelemaan innostaminen.

Työryhmä keskusteli myös nuorten leimaamisesta, siitä ajatuksesta, että kaikki nuoret ovat samanlaisia. Nuoret ovat yksilöitä. Jopa tapahtumatkin ovat hyvin selkeästi rajattuja. Haluaako nuori tulla sellaiseen tapahtumaan, jonka kirjasto määrittelee nuorten tapahtumaksi? Vai haluaako nuori tulla hyvään tapahtumaan, jonka aihe kiinnostaa häntä? Toisaalta nuoret ovat oma, ainutlaatuinen ryhmänsä. Nuoren kuuluukin olla nuori ja jopa hieman anarkisti. Kyselyissä nuorille on ollut tärkeää ihan jo se, että heitä tervehditään ja heidät huomataan.

Nuorten kohtaaminen voi olla haastavaa, varsinkin jos ei työnkuvan puolesta ole aktiivisesti tekemisissä nuorten kanssa. Kirjastoissa kaikki työntekijät kuitenkin kohtaavat tavalla tai toisella nuoria. Nuoriin liittyvät koulutukset leimataan usein lasten ja nuorten parissa töitä tekeville, vaikka koulutukset olisivat hyödyllisiä kaikille. Sen vuoksi työryhmän järjestämät koulutukset suunnataan kaikille ja erityisesti osallistumaan toivotaan heitä, jotka eivät ehkä ole tottuneet toimimaan nuorten kanssa.

Työryhmä päätti edistää tavoitettaan nuorten kohtaamisesta webinaarien sarjalla. Jenni Kempainen selvittää budjetin ja mahdollisuudet webinaarin järjestämiseen. Täydennyskoulutus suunnitelmasta löytyvään, Erilaisista taustoista tulevien lasten kohtaaminen –koulutukseen otetaan mukaan myös koulutusta nuorista.

6. **Muut asiat**

Työryhmän lyhenteeksi päätettiin Ake LaNu –työryhmä.